тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги Фармони, «Ўзбекистон Республикаси конун хужжатлари тўплами», 2019 йил. www.Lex.uz
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 28.01.2022 й. ПФ-60-сон «2022 — 2026 йилларга мўлжалланган янги ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида»ги Фармони, Ўзбекистон Республикаси конун хужжатлари тўплами», 2022 йил. www.Lex.uz
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 6 мартдаги (ПФ-2313) 2015-2019 йилларда инженерлик коммуникация ва йўл транспорт инфратузилмасини ривожлантириш Давлат дастури тўғрисидаги Қарори. www.Lex.uz
10.Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 13 декабрдаги "Ўзбекистон Республикаси давлат бошқарувига рақамли иктисодиёт, электрон хукумат хамда ахборот тизимларини жорий этиш бўйича қўшимча чора тадбирлари тўғрисида" ПФ-5598-сон Фармони.(Қонун хужжатлари маълумотлари миллий базаси, 13,12,2018 й., 06/18/5598/2313-сон)
11.Мирзиёев Ш.М. "2019 йил учун мўлжалланган энг мухим устувор вазифалар хакидаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси".// Халк сўзи. 2018 йил 29 декабрь
12.Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараккиёти ва халк фаровонлигининг гарови.-Тошкент: "Ўзбекистон", 2017.-48 б.
13.Мирзиёев .Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олий жаноб халкимиз билан бирга курамиз.-Тошкент: "Ўзбекистон", 2017.-488 б.
14.Ш.М.Мирзиёев. Танкидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик- хар бир рахбар фаолиятининг кундалик коидаси бўлиши керак.-Тошкент: Ўзбекистон, 2017.-104 б.

Инетернет сайтлари

1.www.gov.uz- Ўзбекистон Республикаси ҳукумати портали.
2.www.Lex.uz-Ўзбекистон Республикаси Қонун хужжатлари маълумотлари миллий базаси.
3.www.tradingeconomics.com-экономические показатели
4.http://grad-schools.usnews.rankingsandreviews.com/best-graduate-schools/top-humanities-schools/economics-rankings
5.www.ereport.ru-Обзорная информация по мировой экономике
6.www. staplan.ru-экономика и управление
7.www.catback.ru-научные статьи и учебные материалы по экономике.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ ФАН ВА ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ

САМАРҚАНД ИҚТИСОДИЁТ ВА СЕРВИС ИНСТИТУТИ

Рўйхатга олинди:
№ ФО-182
2023 йил "29 08"

"Тасдиқлайман"
Ўқув ишлари бўйича проректор
_____ Т.С.Шарипов
"___" _____ 2023 йил

«ИЖТИМОИЙ СОҲА ИҚТИСОДИЁТИ»

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси: 200000- Ижтимоий соҳа, иқтисод ва ҳуқуқ

Таълим соҳаси: 230000- Иқтисодиёт

Ўқув йўналиши: 5230100- Иқтисодиёт(тармоқлар ва соҳалар бўйича)

Самарканд- 2023

Фанг дастури Самарканд иктисодиёт ва сервис институти Ўқув-услубий кенгашининг 2023 йил ___ «_____»даги ___-сонли мажлис баёни билан тасдиқланган.

Фан дастури Самарканд иктисодиёт ва сервис институтида ишлаб чиқилди.

Тузувчи:

Мирзаев К.Ж. Самарканд иктисодиёт ва сервис институти «Рақамли иктисодиёт» кафедраси мудири и.ф.д., профессор.

Халимов Ш.Х. Самарканд иктисодиёт ва сервис институти «Рақамли иктисодиёт» кафедраси ассистенти

Тақризчилар:

Исхакова С.А. Самарканд иктисодиёт ва сервис институти «Рақамли иктисодиёт» кафедраси доценти, PhD.

Халимов Ш. "Evetest super star" ОК рахбари.

I. Ўқув фанининг долзарблиги ва олий касбий таълимдаги ўрни

Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳимоя масаласи давлат сиёсати марказида турадиган асосий масалалардан биридир. Кучли ижтимоий сиёсат республика иқтисодиётини ислоҳ қилишнинг энг муҳим тамойилларидан биридир.

Ижтимоий соҳани таркибий кисмларидан бири бўлиб, хизмат кўрсатиш сохаси ҳисобланади. Маҳаллий ишлаб чикарувчилар сонини ошириш ва энг муҳим аҳолини иш билан таъминлашга эришишга хар қандай бозор муносабатларига асосланган иқтисодий тизимни танлаб олган мамлакатларда ортикча капитал танқислиги муаммоси юзага келади. Буни бартараф этишда хорижий капитал ва халқаро молиявий институтлар кредитлари энг тўғри йўлдир.

Жахон иктисодиёти тажрибасидан хориж капиталини, хусусан тўғридан-тўғри инвестицияларни жалб қилиш инвестициялашда энг самарали восита эканлиги маълум. Айни чет эл инвестициялари мамлакатда иқтисодий ва технологик янгиланиш жараёнини харакатлантирувчи омил бўлиб хизмат килади. Мамлакатни модернизация қилиш ва аҳолига муносиб турмуш шароитини яратиб бериш борасида мамлакатимиз олдида турган максад ва вазифалар ҳамда минтақа ва жахон бозорларида рўй бераётган ўзгаришлар, кучли талаб ва рақобат иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштиради.

Ижтимоий сиёсат оркалигина шахснинг ижтимоий иктисодий манфаатлари рўёбга чиқишини таъминлашга, оилаларнинг, хар бири алоҳида инсон фаровонлигини яхшилашга доир чора-тадбирларнинг кенг мажмуаси амалга оширилади. Буларни ҳаммаси «Ижтимоий соҳа иқтисодиёти» фанини ўрганишнинг долзарблигини белгилайди.

II Ўқув фанининг максад ва вазифаси

Фани ўқитишдан мақсад - ижтимоий соҳа иқтисодиётини ижтимоий жиҳатдан йўналтирилган бозор иқтисодиёти тамойилларини ўргатади.

Фаннинг вазифалари, бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий сохани давлат томонидан тартибга солишни, соғликни сақлаш ва таълим тизимининг назарий асослари ва уларнинг кўрсаткичларини, тураржой ва коммунал хўжалиги тармогининг ривожланишини, маданият муассасаларини молиялаштириш манбаларини, жисмоний маданият ва туризм сохасини ривожлантиришнинг аҳамияти ва вазифаларини, меҳнат бозори ва аҳоли бандлигини таъминлаш муаммоларини, ижтимоий суғурта ва давлат пенсия таъминоти тизимини ўрганишдан иборат.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар.

"Ижтимоий соҳа иқтисодиёти" ўқув фанини ўзлаштириш жараёнида амалга ошириладиган малакалар доирасида бакалавр :

ижтимоий соҳанинг алоҳида тармоқларини, иқтисодий вазиятини, уларнинг ижтимоий иқтисодий салоҳиятини таҳлилдан ўтказиш усуллари ва воситалари ҳақида билим олишлари, шунингдек, ижтимоий соҳа тармоқлари хизмат ва махсулотларига талаб ва таклифни аниқлаш услубиятини ўзлаштириш талабларини билиши керак;

ижтимоий соҳани молиятириш тизимининг асосий бўғинларини синфлаш ҳақида; солиққа тортиш принципларини ва солиқ ставкаларини аниқлаш ҳақида; ўрта, махсус таълимли мутахассисларга талабни аниқлаш; коммунал, маиший хизматларга бўлган талабни аниқлаш; аҳолини ижтимоий мухофазалаш йўлларини белгилаш кўникмалари ҳақида тасаввурга эга бўлиши;

ижтимоий хизматларга бўлган эҳтиёжни аниқлашни; бозор шароитида ижтимоий соҳада нафака хисобларини; ижтимоий соҳа тармоқларини тартибга солиш услубиятини; ижтимоий таъминот ва нафака фондларининг иш фаолияти ва хисоб-китоб қилишни билиши ва улардан фойдалана олиши;

ижтимоий соҳада ташқи савдо сиёсати ва валюта курсини тартибга солиш оркали тўлов балонси ҳолатига, ялпи талаб ва ялпи таклиф ҳажмларига таъсир кўрсатиш усулларини тавсифлаб бериш;

ижтимоий соҳани ривожлантиришда очиқ иқтисодиёт шароитида макроиқтисодий жараёнларнинг кечиши ҳамда макроиқтисодий сиёсатнинг ўзига хос хусусиятларини миллий ва жаҳон иқтисодиёти даражасида бозор механизми қандай амал қилишини изоҳлаб бериш кўникмаларига эга бўлиши керак.

III. Асосий назарий қисм (маъруза машғулотлари)

1-мавзу. "Ижтимоий соҳа иқтисодиёти" фанининг предмети ва вазифалари

Ижтимоий соҳанинг роли, моҳияти ва хусусиятлари. Ижтимоий соҳа иқтисодиёти фанининг предмети ва вазифалари. Ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиёти ва унинг хусусиятлари. Ижтимоий соҳа тармоқлари, уларнинг шаклланиши ва тадрижий ривожланиш босқичлари.

2-мавзу. Бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий соҳани давлат томонидан тартибга солиш

Давлатнинг ижтимоий сиёсати ва унинг асосий йўналишлари. Ижтимоий соҳани давлат томонидан тартибга солиш механизмлари ва

усуллари. Аҳолини манзилли ижтимоий ҳимоя қилишда маҳалланинг роли. Ўзбекистон аҳолисини ҳимоя қилиш ва ижтимоий хизматлар тизимини ривожлантириш.

3-мавзу. Соғлиқни сақлаш тизимининг назарий асослари ва унинг кўрсаткичлари

Аҳолига тиббий ёрдам ва тиббий хизмат кўрсатиш тизими. Ўзбекистонда замонавий соғлиқни сақлаш тизимининг шакллантирилиши ва ривожлантирилиши. Иқтисодиёти юксак ривожланган хориж мамлакатларнинг соғлиқни сақлаш моделлари. Соғлиқни сақлашни молиялаштириш. Тиббий суғурта ва унинг хусусиятлари.

4-мавзу. Таълим тизими ва унинг кўрсаткичлари

Билимга асосланган иқтисодиёт. Сўнгги йилларда мамлакатимизда таълим тизимини изчил ривожлантириш масалалари. Мамлакатимизда таълим тизимини изчиллигини таъминлаш. Таълим соҳасига инвестициялар. Таълим хизматларининг янги шакллари.

5-мавзу. Тураржой ва коммунал хўжалиги тармоғининг ривожланиши

Тураржойга эгалик – инсоннинг асосий ҳуқуқларидан бири. Ўзбекистонда тураржой-коммунал хўжалигидаги ислоҳотлар. Қишлоқ жойларда ижтимоий инфратузилманинг ривожлантирилиши. Ипотека кредити ва унинг аҳолини уй-жой билан таъминлашдаги аҳамияти.Ўзбекистонда уй-жой, коммунал хўжалик тармоғини бошкариш тизими.

6-мавзу. Маданият муассасаларини молиялаштириш манбалари

Жамиятнинг ижтимоий ва иқтисодий салоҳиятини ўсишида аҳолини маънавий юксалиш даражасининг ўрни. Бозор шароитида маданият соҳасини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари. Бозор иқтисодиёти шароитида маданият муассасаларини молиялаштириш манбалари. Иқтисодий тарбия.

7-мавзу. Жисмоний маданият ва туризм соҳасини ривожлантиришнинг аҳамияти ҳамда вазифалари

Ўзбекистонда жисмоний маданият соҳасидаги давлат сиёсати. Спорт – баркамол инсонни тарбиялаш, соғлом турмуш тарзини қарор топтиришнинг қудратли омили. Туризм – иқтисодиётни ривожлантиришнинг самарали соҳаси. Туризм соҳасини ривожлантиришнинг аҳамияти. Мамлакатимизда иш ўринларини яратиш. Туризм турлари. Туризм соҳасида ривожланган мамлакатлар тажрибасини ўрганиш."Буюк ипак йўли"нинг янги уфқлари.

8-мавзу. Меҳнат бозори ва аҳоли бандлигини таъминлаш муаммолари

Иш билан бандлик – аҳоли турмуш даражасини оширишнинг асосий омили. Бандлик турлари. Қишлоқ жойларда хизматлар соҳасини ривожлантириш натижасида аҳоли бандлигини таъминлаш йўллари.

Ижтимоий хизматларни ривожлантириш оркали янги иш ўринларини яратиш. Янги иш жойлари яратишнинг давлат томонидан рағбатлантирилиши. Меҳнат миграциясини тартибга солиш усуллари.

9-мавзу. Ижтимоий суғурта

Ижтимоий суғурта тушунчаси. Ижтимоий суғурта турлари. Иш берувчиларнинг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш. Ижтимоий шерикчилик – ходимларни самарали ижтимоий мухофаза қилиш механизми.

10-мавзу. Давлат пенсия таъминоти тизими

Пенсия тизимининг иқтисодий функцияси ва максади. Пенсия тизими ва унинг асосий хусусиятлари. Ўзбекистонда давлат пенсия таъминоти. Фуқароларнинг пенсия таъминоти тизимида бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасининг роли ва ўрни.

IV. Амалий машғулотлар бўйича кўрсатма ва тавсиялар

1."Ижтимоий соха иқтисодиёти" фанининг предмети ва вазифалари;
2. Бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий сохани давлат томонидан тартибга солиш;
3. Соғликни сақлаш тизимининг назарий асослари ва унинг кўрсаткичлари;
4. Таълим тизими ва унинг кўрсаткичлари;
5. Тураржой ва коммунал хўжалиги тармоғининг ривожланиши;
6. Маданият муассасаларини молиялаштириш манбалари;
7. Жисмоний маданият ва туризм сохасини ривожлантиришнинг ахамияти хамда вазифалари;
8. Меҳнат бозори ва аҳоли бандлигини таъминлаш муаммолари;
9. Ижтимоий суғурта;
10. Давлат пенсия таъминоти тизими.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияларда бир академик гурух ва бир ўқитувчи томонидан ўтказилади. Машғулотлар интерфаол усуллар ёрдамида ўтилади ва унга мос равишда педогогик ва ахборот технологиялари қўлланилади.

Лабаратория ва курс ишларини ташкил этиш бўйича кўрсатмалар

Фан бўйича лабаратория ва курс ишлари ўқув режада кўзда тутилмаган

V. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1."Ижтимоий соха иқтисодиёти" фанининг предмети, объекти ва вазифалари;
2. Ижтимоий сохани бошкаришда давлатнинг роли;
3. Ижтимоий сиёсат ва унинг йўналишлари;
4. Соғликни сақлаш тизимининг назарий асослари ва унинг кўрсаткичлари;
5. Жахон мамлакатларида соғликни сақлаш моделлари;
6. Тураржой ва коммунал хўжалиги тармоғининг ривожланиши;
7. Таълим тизими ва унинг кўрсаткичлари;
8. Хориж мамлакатларида таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар;
9. Ривожланишнинг янги боскичида таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар;
10. Маданият муассасаларини молиялаштириш манбалари;
11. Жисмоний маданият солом авлодни шакллантиришдаги ўрни;
12. Туризм сохасини ривожлантиришнинг ахамияти ва вазифалари;
13. Аҳоли турмуш даражаси ва унинг асосий кўрсаткичлари;
14. Аҳоли турмуш даражаси ва даромадлари таркиби;
15. Аҳолини ижтимоий химоялаш асослари;
16. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш сохасини ривожлантириш;
17. Камбағаллик тушунчаси ва уни аниклаш мезонлари;
18. Камбағалликни кискартиришда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни роли;
19. Ижтимоий суғурта;
20. Меҳнат бозори ҳолати ва аҳоли бандлигини таъминлаш муаммолари;
21. Ўзбекистонда аҳоли бандлигини таъминлаш йўллари;
22. Аҳоли бандлигини таъминлашда хориж тажрибалари;
23. Ўзбекистонда болалар ва ўсмирлар спортини ривожланиши;

VI. Дарсликлар ва ўқув қўлланмалар рўйхати

Асосий адабиётлар

1.Абдурахмонов К.Х., Абдураманов Х.Х., Қурбониёзов И.Р. Аҳолини ижтимоий мухофаза қилиш. Ўқув қўлланма. Т.: ТДИУ, 2010.-268 бет.
2. Абдурахимова С.А., Ижтимоий соха иқтисодиёти. Ўқув қўлланма, 2017 йил, "Иқтисодиёт"-184 бет.
3.Абдурахмонов К.Х. Ижтимоий соха иқтисодиёти: дарслик "Иқтисодиёт", 2013,-418 бет.
4.Зиявев Т.М., Исроилова Ш.Т., Ёкубов Д.Т. "Ижтимоий соха иқтисодиёти" Ўқув қўлланма, 2011.- 212 бет.

Қўшимча адабиётлар

5. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси.-Т.: Ўзбекистон, 2018.– 76 б.
6 Ўзбекистон Республикасининг 2018 йил 25 январда қабул қилинган "Давлат харидлари тўғрисида"ги Қонуни www.Lex.uz Сенат томонидан 2018 йил 29 мартда маъқулланган.
7 Ўзбекистон Республикаси Президентининг 21.05.2019 й. ПФ-5723- сон «Меҳнатга ҳақ тўлаш, пенсиялар ва бошқа тўловлар миқдорларини аниклаш